

Майстренко Людмила Володимирівна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології та перекладу

Національного університету «Одеська політехніка», Одеса, Україна

E-mail: Lyudamay8@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4026-699X>**Практика змішаного навчання іноземної мови у Великій Британії та її інтеграція у викладанні дисципліни «Практичний курс англійської мови»**

У статті аналізується досвід використання змішаного навчання у викладанні іноземних мов у британських закладах вищої освіти. Особлива увага приділяється актуальності цього підходу, зокрема в умовах воєнного часу, що обумовлює потребу у вивченні успішної практики університетів Великої Британії. У розгляді згадується опитування студентського цифрового досвіду за 2021/2022 навчальний рік, яке провела організація Jisc, відома своєю діяльністю у сфері цифрових технологій, інновацій та досліджень в освіті. Результати опитування показали, що більшість студентів віддають перевагу змішаному формату навчання порівняно із суто очним. Стаття характеризує підходи університетів до організації освітнього процесу: онлайн-технології здебільшого застосовуються для лекцій, записаних занять і неінтерактивних сесій, тоді як семінари, практичні, лабораторні роботи, майстер-класи та групова або індивідуальна взаємодія проводяться в традиційному форматі. Практичне впровадження змішаних моделей розглядається на прикладі університетів Ардена, Нортгемптона та Саутгемптона, які адаптували різні методики організації освітнього процесу. Підкреслюються ключові цифрові інструменти, що використовуються викладачами для викладання іноземних мов: платформи Zoom, Google Meet та Microsoft Teams у дистанційному форматі, а Google Classroom – для очного навчання. Акцент зроблено на важливості запровадження певних підходів для підвищення ефективності навчального процесу: це передбачає ідентифікацію проблем засвоєння онлайн-матеріалу студентами, постійне спілкування для визначення труднощів у навчанні й усунення бар'єрів для участі в заняттях. Увага також приділяється співпраці з усіма учасниками освітнього процесу, включно зі студентами та профспілками, що має сприяти створенню інструментів оцінки навчального досвіду (опитувань, фокус-груп тощо). Особливий акцент зроблено на забезпеченні якісного і своєчасного онлайн-зворотного зв'язку, доступності інформації щодо перебігу навчання та розвитку необхідних навичок для успішного освоєння контенту в онлайн-середовищі.

Ключові слова: інтегроване навчання, онлайн-навчання, дистанційне навчання, інвертований клас, іноземні мови, Zoom, Google Classroom, Teams.

Вступ. Організація та впровадження змішаного навчання в умовах воєнного стану стають надзвичайно актуальними. Протягом кількох років наукова спільнота активно обговорювала ключові аспекти, переваги та недоліки цього підходу на численних форумах, конференціях і круглих столах. Особливу увагу цей формат привернув під час пандемії COVID-19, коли майже всі освітні заклади вимушено перейшли на змішане навчання. Учасникам освітнього процесу довелося діяти спільно, щоб забезпечити хоча б мінімально необхідний рівень освіти. Деякі вже мали досвід роботи в такому форматі, але для переважної більшості це був перший подібний виклик. Усі сподівалися на спад пандемії та повернення до нормального життя з традиційною очною формою навчання. Після введення в Україні воєнного стану відповідно до Закону України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» (Закон України, 2023) освітні установи зіткнулися з потребою адаптувати навчальний процес до нових умов. Міністерство освіти і науки оперативно реагувало на виклики, направивши всі навчальні заклади на двотижневі канікули з 25 лютого 2022 року. Вже 7 березня міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет закликав відновлювати освітній процес у регіонах і населених пунктах, де ситуація дає можливість це зробити безпечно. Міністерство ухвалило рішення, яке визначило два основні підходи до організації навчання: тимчасове припинення освітнього процесу в місцях з активними бойовими діями та агресією Російської Федерації, а також впровадження

дистанційного або змішаного навчання в тих районах, де це можливо за погодженням із військово-цивільними адміністраціями (Лісющенко, 2025). Особливо варто відзначити, що деякі заклади освіти, у тому числі заклади вищої освіти, вирішили частково продовжити змішане навчання, адже побачили позитивний досвід такої форми освіти, що проявився під час пандемії COVID-19. Якщо тоді основною метою було зменшення фізичних контактів для стримування поширення вірусу, то під час війни перед освітніми установами стоїть завдання забезпечити безпечний навчальний процес, зберігаючи при цьому його якість (Змішане навчання, 2025). Проєкт передбачає офіційне визначення англійської мови як мови міжнародного спілкування, суттєве розширення її використання в Україні, а також запровадження обов'язковості її застосування в певних суспільних сферах, що мають міжнародний характер. Активніше використання англійської вважається важливим кроком для глибшої інтеграції українців у європейську спільноту. За словами Карандєєва, знання цієї мови відкриє перед кожним громадянином доступ до ширшого розуміння життя в Європі та зміцнить позиції України на світовій арені в умовах глобалізації. Він також наголосив, що після закінчення війни знання англійської позитивно впливатиме на зростання рівня інвестиційної та туристичної привабливості країни. Водночас посадовець відзначив, що згідно зі світовим рейтингом рівня володіння англійською мовою Україна наразі посідає 40-те місце серед 112 країн (Проєкт закону, 2025).

Зміст інтегрованого навчання. Інтегроване навчання, відоме також як *blended learning* або гібридне навчання, являє собою сучасний підхід до освіти, що поєднує синхронне (традиційне, очне) навчання й асинхронне, тобто цифрове, забезпечуючи студентам більшу свободу у формуванні навчального досвіду (Свиридюк, 2021: 120–128). Існує кілька варіантів такого «змішування»: комбінування очного формату з дистанційним; інтеграція різних методів навчання в межах єдиного класу, де традиційне навчання доповнюється використанням технологій дистанційного навчання, електронних ресурсів або онлайн-курсів; поєднання самостійної роботи зі співпрацею в класі; а також гармонійне змішування основних матеріалів навчання (підручники та методичні посібники) із зовнішніми (цифровими ресурсами). В Україні найширше застосовується модель, що об'єднує очну форму навчання з дистанційною (Змішане навчання, 2025). Міністерство освіти і науки опублікувало рекомендації щодо впровадження змішаного навчання в закладах фахової передвищої та вищої освіти. У документі підкреслюється, що необхідність повного перезавантаження такого виду навчання виникає у разі, коли в навчальному закладі: змішане навчання організоване хаотично; кожен викладач застосовує власний набір інструментів без єдиної системи; бракує чіткого розуміння загальної логіки навчального процесу; неможливо забезпечити перевірку якості навчання та навчальних матеріалів; відсутня систематична технічна й методична підтримка як для викладачів, так і для студентів (Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання, 2025).

Мета та завдання дослідження. Отже, вважаємо за доцільне звернути увагу на міжнародний досвід у контексті практики змішаного навчання під час викладання іноземної мови. Зокрема, варто зосередитися на методиках, що успішно застосовуються у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північній Ірландії. Це дасть змогу інтегрувати найефективніші підходи в діяльність вітчизняних закладів вищої освіти. Таким чином, завдання дослідження – проаналізувати теоретичні засади змішаного навчання в процесі викладання іноземної мови у вищій школі; дослідити міжнародний досвід застосування змішаного навчання, зокрема практики університетів Сполученого Королівства Великої Британії та Північній Ірландії; визначити найбільш ефективні методики та інструменти, що використовуються у британських ЗВО під час викладання іноземної мови в умовах змішаного навчання; оцінити можливості адаптації та інтеграції виявлених ефективних підходів у навчальний процес українських закладів вищої освіти; розробити рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у вітчизняних освітніх закладах з урахуванням специфіки дисципліни та потреб здобувачів.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення мети дослідження були використані такі матеріали та джерела інформації: аналітичні звіти організації **Jisc** щодо студентського цифрового досвіду у 2021/2022 навчальному році; офіційні матеріали університетів Ардена, Нортгемптона та Саутгемптона стосовно впровадження змішаного навчання; наукові публікації, методичні рекомендації та нормативні документи британських закладів вищої освіти щодо організації змішаного й онлайн-навчання; цифрові платформи та інструменти, що використовуються у викладанні іноземних мов (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet, Google Classroom).

Методи дослідження. Аналіз та узагальнення наукових джерел і освітніх практик – для визначення стану вивчення проблеми змішаного навчання в міжнародному контексті. Порівняльний аналіз – для зіставлення моделей змішаного навчання, упроваджених у британських університетах, і визначення їхніх спільних та відмінних характеристик. Контент-аналіз звіту та статистичних даних Jisc – для встановлення ставлення студентів до змішаного формату навчання. Систематизація та класифікація

цифрових інструментів – для опису використаних платформ і технологій у процесі викладання іноземних мов. Метод інтерпретації та узагальнення результатів – для формування висновків щодо можливості адаптації британського досвіду до умов українських закладів вищої освіти.

Закордонні дослідники (Akbarov, Gönen, & Aydoğan, 2018; Banditvilai, 2016; Ghazizadeh & Fatemipour, 2017; Liu, 2013; Zhang & Zhu, 2018) та українські науковці (Форостюк, 2021; Желуденко та Сабітова, 2018; Bezliudnyi, Bezliudna, Shcherban & Komar, 2019; Олейнікова, 2022) активно вивчали використання й ефективність змішаного навчання в процесі викладання іноземних мов, приділяючи увагу його впливу на освітній результат.

Результати дослідження. На початку 2022 року зі 119 університетів Великої Британії 74 вибрали змішану форму навчання, а 44 – лише очну, що вказує на популярність змішаного формату (University Responses to COVID-19, n.d.). Дослідження Jisc 2021/22 щодо цифрового досвіду студентів вищих навчальних закладів показало, що більшість вибирають змішаний формат навчання замість очного. У фокусі були технології у навчанні, ставлення до них, а також переваги та труднощі студентів. В опитуванні, проведеному з жовтня 2021 року до квітня 2022 року, взяли участь 33 726 осіб. 42 % респондентів вибрали очне навчання, 45 % – змішане, а 13 % – переважно онлайн. 74 % оцінили досвід онлайн-середовища вищим за середній, що на 7 % вище минулого року, а лише 6 % визнали його нижчим за середній, що вдвічі краще попереднього показника. Проте більшість не мають впливу на вибір цифрових інструментів: лише 37 % брали участь у прийнятті рішень щодо платформ, 35 % оцінюють підтримку онлайн-навчання як посередню або слабку, і лише 33 % вказали на оцінку своїх цифрових навичок і потреб. Звіт демонструє значні зрушення у сфері цифрового доступу та підтримки в кількох ключових аспектах. Зокрема, кількість людей, які стикалися з проблемами підключення до Wi-Fi або широкосмугового інтернету, скоротилася на 12 % порівняно з минулим роком – з 63 до 51 %. Частка тих, кому важко знайти безпечне та приватне місце для роботи, зменшилася до 16 %, що на 5 % нижче, ніж у попередньому році. Також зменшилася кількість студентів, які стикаються з труднощами, пов'язаними з витратами на мобільне передавання даних, цей показник знизився на 9 % – до 24 % респондентів. Особливо помітне покращення в доступі до навчальних платформ: кількість студентів, які не мають такого доступу, скоротилася більш ніж удвічі, з 30 % до лише 13 %. Незважаючи на ці позитивні зміни, значна частина опитаних – 63 % – усе ще стикаються з проблемами доступу до цифрових ресурсів, навчальних матеріалів чи лекцій. Проблема обмеженого доступу до цифрових ресурсів і даних залишається актуальною. Половина респондентів (51 %) відзначила труднощі з доступом до Wi-Fi або широкосмугового інтернету, а 15 % вказали на фінансові обмеження через високу вартість мобільного інтернету. Частка студентів, які не мають якісного комп'ютера або іншого необхідного пристрою, зменшилася з 15 до 12 % у період з 2021 по 2022 рік. У преамбулі до звіту професор Стів Вест CBE, віцеканцлер UWE Bristol і президент Асоціації університетів Великої Британії, акцентував увагу на тому, що впровадження змішаних підходів у навчанні потребує не лише залученості студентів, але й активної підтримки молоді з низьким рівнем доходу. Це передбачає забезпечення їх відповідними пристроями, доступом до інтернету й освітніми програмами. Він також наголосив на необхідності інтегрування студентів у процес створення навчального середовища та цифрових інструментів для побудови партнерських відносин і спільного впровадження ефективних рішень на всіх рівнях. Водночас освітній сектор має враховувати специфічні виклики, з якими стикаються окремі групи студентів в умовах онлайн-навчання. Проблема цифрової нерівності існувала ще з моменту появи глобальної мережі, але саме пандемія яскраво висвітлила критичну ситуацію багатьох студентів із соціально незахищених верств населення. Їм бракує найважливішого: якісної техніки, стабільного доступу до інтернету, безпечної та приватної робочої зони. До того ж фінансові витрати на мобільний чи широкосмуговий інтернет є нерідко непосильними для цієї категорії молоді (Jisc, 2022). Сьогодні багато університетів активно впроваджують онлайн- та цифрові формати навчання. Вони використовуються для проведення лекцій, неінтерактивних онлайн-сесій, перегляду записаних занять, тоді як традиційну очну форму залишають для семінарів, лабораторних робіт, практичних занять, майстер-класів, індивідуальних консультацій і занять у малих групах. Наприклад, в Університеті Ардена студенти мають змогу відвідувати вибраний навчальний центр двічі на тиждень. У ці дні проводяться чотиригодинні заняття під керівництвом викладача-експерта. Такі сесії орієнтовані на активну участь студентів: дискусії, дебати й запитання, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та розвитку важливих навичок, потрібних для виконання курсових завдань. Онлайн-складова навчального процесу передбачає щотижневу самостійну роботу, яка потребує щонайменше 25 годин і здійснюється через освітню платформу ilearn. Вона охоплює доступ до навчальних матеріалів, підготовку курсових робіт, використання різноманітних інструментів для підтримки освітнього процесу, участь у форумах, заходах для професійного розвитку й інших активностях. Усі завдання та курсові проекти студенти завантажують через захищену систему оцінювання на зазначеній платформі. У разі потреби вони можуть звертатися за консультацією до

викладачів чи співробітників служби підтримки студентів через електронну пошту або телефоном. Університет Нортгемптона започаткував впровадження змішаного формату навчання ще у 2014 році. Успішне впровадження активного змішаного навчання в Нортгемптоні ніколи не розглядалося як масова стратегія онлайн-освіти, але стало основою для ефективного використання технологій. Це допомогло університету під час карантину: навчальний процес був добре підготовлений, а не хаотичний. Завдяки попередній роботі з активним змішаним навчанням викладачі швидко адаптували знання й матеріали до умов пандемії. В Університеті Саутгемптона використовуються різні моделі змішаного навчання з онлайн-ресурсами та власними технічними інструментами, де це доцільно. Модель «інвертованого навчання» вдало поєднує переваги самостійного онлайн-опрацювання матеріалів із груповою взаємодією під час лекцій. Команда Digital Learning співпрацює з науковцями, сприяючи вибору та впровадженню технологій, які покращують навчальний процес і стимулюють розробку групових проєктів. У контексті онлайн-викладання іноземних мов викладачі університетів Великої Британії найчастіше використовують платформи Zoom, Google Meet і Microsoft Teams. Zoom позиціонують як хмарний інструмент для відео- та аудіоконференцій, вебінарів, запису зустрічей і чату з ключовою перевагою можливості розподілу студентів на підгрупи в окремих кімнатах – цінною функцією для мовної практики. Google Meet вирізняється простотою в доступі, оскільки не потребує додаткової реєстрації ні від викладачів, ні від студентів. Для роботи достатньо мати обліковий запис Google. Цей застосунок чудово функціонує як на ПК, так і на мобільних пристроях, включно з телефонами та планшетами. Microsoft Teams об'єднує всі необхідні інструменти в одній платформі: чати, відеодзвінки, зустрічі, файли, завдання та календар. У процесі очного викладання іноземних мов викладачі часто користуються платформою Google Classroom. Вона дає змогу здобувачам знайти матеріали з попередніх занять, завантажити виконані завдання для перевірки або пройти онлайн-тестування. Для більш зручного спілкування між викладачем і здобувачами доступні такі інструменти, як чати, електронна пошта та коментарі до завдань. Моделі змішаного навчання ефективні, проте вимагають врахування кількох важливих аспектів. Навчальний процес має допомагати виявляти проблеми студентів з онлайн-контентом або прогалинами в знаннях і відповідно реагувати. Важливо налагодити спілкування для усунення бар'єрів, що заважають виконанню завдань чи участі. Співпраця зі студентами та їх організаціями необхідна для розробки таких інструментів, як опитування чи фокус-групи, щоб оцінювати досвід у змішаному форматі. Крім того, потрібен якісний і своєчасний онлайн-зворотний зв'язок, який би відповідав стандартам очного навчання. Також важливо надавати чіткі інструкції щодо курсу й підтримувати розвиток навичок, потрібних для успішного онлайн-навчання.

Висновки. Університети Великої Британії активно інтегрують змішане навчання в освітній процес, про що свідчать наведені вище дані. Ця модель сприяє зміцненню, урізноманітненню, спрощенню та покращенню навчального процесу, що, зі свого боку, підвищує якість, результативність і ефективність набутої освіти. Подальші дослідження доцільно зосередити на детальному аналізі формування іншомовної компетентності студентів у контексті змішаного навчання в університетах Великої Британії.

Література

Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-IX#Text>.

Лісоченко Д. Навчання під час війни: як в Україні працюватимуть вузи і школи. URL: <https://klymenko-time.com/uk/novosti/ucheba-vo-vremya-voyny-kak-v-ukraine-budutrabotat-vuzy-i-shkoly/> (дата звернення 09.11.2025).

Змішане навчання: як організувати якісний освітній процес в умовах війни. URL: <https://sqe.gov.ua/zmishane-navchannya-yak-organizuvati-yaki/> (дата звернення 09.11.2025).

МКІП працює над проєктом закону про особливий статус англійської мови в Україні. URL: <https://mkip.gov.ua/news/7518.html> (дата звернення 09.11.2025).

Свиридюк О. Зміст змішаного навчання у закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2021. № 4. С. 120–128.

Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletspreads-2.pdf> (дата звернення 09.11.2025).

Akbarov A., Gönen K., Aydoğan H. Students' attitudes toward blended learning in EFL context. *Acta Didactica Napocensia*. 2018. Vol. 11 (1). P. 61–68. DOI: <https://doi.org/10.24193/adn.11.1.5>.

Banditvilai C. Enhancing Students' Language Skills through Blended Learning. *Electronic Journal of e-Learning*. 2016. Vol. 14 (3). P. 220–229.

Ghazizadeh T., Fatemipour H. The effect of blended learning on EFL learners' reading proficiency. *Journal of Language Teaching and Research*. 2017. Vol. 8 (3). P. 606–614. DOI: <https://doi.org/10.17507/jltr.0803.21>.

Liu M. Blended Learning in a University EFL Writing Course: Description and Evaluation. *Journal of Language Teaching & Research*. 2013. Vol. 4 (2). P. 301–309. DOI: <https://doi.org/10.4304/jltr.4.2.301-309>.

Zhang W., Zhu C. Comparing learning outcomes of blended learning and traditional face-to-face learning of university students in ESL courses. *International Journal on ELearning*. 2018. Vol. 17 (2). P. 251–273.

Форостюк І. В. Викладання іноземної мови у вищій школі в умовах дистанційного та змішаного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 35 (6). С. 227–232.

Желуденко М. А., Сабітова А. Змішане навчання як оптимальна та ефективна форма сучасної освіти. *Вісник національного авіаційного університету*. 2018. № 12. С. 38–43.

Безлюдний О., Безлюдна В., Щербань І., Комар Д. Досвід використання змішаного навчання на заняттях з англійської мови у закладах вищої педагогічної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. № 73 (5). С. 86–100.

Олейнікова Г. Особливості викладання іноземної мови у форматі змішаного навчання. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. № 58. С. 109–119.

University Responses to COVID-19. URL: <https://www.studentcrowd.com/article/universityresponses-to-covid-19> (date of access 09.11.2025).

Student digital experience insights survey 2021/22. URL: <https://repository.jisc.ac.uk/8850/1/202207%20%28IDFItdP024.11%29%20DEI%20HE%20%26%20FE%20Reports%202022%20%28HE%29%20v1-05.pdf> (date of access 09.11.2025).

The practice of blended learning of a foreign language in the UK and its integration in teaching the discipline «Practical English Course»

Maistrenko Lyudmyla

PhD in Philology (Candidate of Philological Sciences),
Associate Professor at the Department of English Philology and Translation
Odesa Polytechnic National University, Odesa, Ukraine

The article presents the practice of blended learning in teaching a foreign language in higher education institutions in Great Britain. The urgency of studying the issue of introducing mixed learning into the work of educational institutions, especially during wartime, was emphasized, which is why they turned to the successful experience of its implementation in the universities of the United Kingdom. It is noted that the Student digital experience insights survey 2021/22 conducted by Jisc (the UK digital, data and technology agency focused on tertiary education, research and innovation) confirms that most students prefer a blended learning approach over face-to-face learning. It is emphasized that most universities use online or digital learning for lectures, non-interactive online sessions and recorded sessions and face-to-face (in-person, on-campus) learning for seminars, laboratory work, practical activities, workshops, practical classes, individual classes and work in small groups. The blended learning models they use in their practice are described in the example of three universities (Arden, Northampton and Southampton). It was found that teachers use the following platforms: Zoom, Google Meet and Teams when teaching foreign languages online and Google classroom when teaching face-to-face. It is emphasized that approaches to learning and teaching should be kept in focus, which should enable scholars to identify where learners are struggling with online content or falling behind so that their learning needs can be met; communicating with students to identify and remove barriers to attendance and work; working with students and student unions to create tools (including surveys, focus groups, reference groups) for students to evaluate their blended learning experiences; online feedback that is timely and of the same high quality that students expect from face-to-face learning; clear detailed information about how the course will be conducted; support in the development of skills necessary for effective online learning.

Keywords: Blended learning, Online learning, Distance learning, Flipped classroom, Foreign languages, Zoom, Google Classroom, Teams.

References

Pro zatverdzhennia Ukazu Prezydenta Ukrainy 'Pro vvedennia voiennoho stanu v Ukraini': Zakon Ukrainy vid 24 lutoho 2022 roku № 2102-IX [On approval of the Decree of the President of Ukraine 'On the introduction of martial law in Ukraine'. Law of Ukraine of February 24, 2022 No. 2102-IX] [in Ukrainian].

Lisiuchenko, D. (2022). Navchannia pid chas viiny: yak v Ukraini pratsiuvatymut VUZy i shkoly [Learning during the war: how universities and schools will operate in Ukraine]. Retrieved from <https://klymenko-time.com/uk/novosti/ucheba-vo-vremya-voyny-kak-v-ukraine-budutrabotat-vuzy-i-shkoly> (accessed 09.11.2025) [in Ukrainian].

Zmishane navchannia: yak orhanizuvaty yakisnyi osvithii protses v umovakh viiny [Blended learning: how to organize a quality educational process in wartime conditions] (n.d.). Retrieved from <https://sqe.gov.ua/zmishane-navchannya-yak-organizuvati-yaki/> (accessed 09.11.2025) [in Ukrainian].

MKIP pratsiuie nad proiekтом zakonu pro osoblyvyi status anhliiskoi movy v Ukraini [The Ministry of Culture and Information Policy is working on a draft law on the special status of the English language in Ukraine]. Retrieved from <https://mkip.gov.ua/news/7518.html> (accessed 09.11.2025) [in Ukrainian].

Svyrydiuk, O. (2021). Zmist zmishanoho navchannia u zakladakh vyshchoi osvity [Content of blended learning in higher education institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu*, (4), 120–128 [in Ukrainian].

Rekomendatsii shchodo vprovadzhennia zmishanoho navchannia u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity [Recommendations for the implementation of blended learning in institutions of professional pre-higher and higher education] (n.d.). Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2020/zmyshene%20navchanny/zmishanenavchannia-bookletsreads-2.pdf> (accessed 09.11.2025) [in Ukrainian].

Akbarov, A., Gönen, K., & Aydoğan, H. (2018). Students' attitudes toward blended learning in EFL context. *Acta Didactica Napocensia*, 11 (1), 61–68. <https://doi.org/10.24193/adn.11.1.5>.

Banditvilai, C. (2016). Enhancing students' language skills through blended learning. *Electronic Journal of e-Learning*, 14 (3), 220–229.

Ghazizadeh, T., & Fatemipour, H. (2017). The effect of blended learning on EFL learners' reading proficiency. *Journal of Language Teaching and Research*, 8 (3), 606–614. <https://doi.org/10.17507/jltr.0803.21>.

Liu, M. (2013). Blended learning in a university EFL writing course: Description and evaluation. *Journal of Language Teaching & Research*, 4 (2), 301–309. <https://doi.org/10.4304/jltr.4.2.301-309>.

Zhang, W., & Zhu, C. (2018). Comparing learning outcomes of blended learning and traditional face-to-face learning of university students in ESL courses. *International Journal on E-Learning*, 17 (2), 251–273.

Forostiuk, I. V. (2021). Vykladannia inozemnoi movy u vyshchii shkoli v umovakh dystantsiinoho ta zmishanoho navchannia [Foreign language teaching in higher education under distance and blended learning]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 35 (6), 227–232 [in Ukrainian].

Zheludenko, M. A., & Sabitova, A. (2018). Zmishane navchannia yak optymalna ta efektyvna forma suchasnoi osvity [Blended learning as an optimal and effective form of modern education]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu*, (12), 38–43 [in Ukrainian].

Bezliudnyi, O., Bezliudna, V., Shcherban, I., & Komar, D. (2019). Dosvid vykorystannia zmishanoho navchannia na zaniattiakh z anhliiskoi movy u zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity [Experience of using blended learning in English language classes in higher pedagogical education institutions]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 73 (5), 86–100 [in Ukrainian].

Oleinikova, H. (2022). Osoblyvosti vykladannia inozemnoi movy u formati zmishanoho navchannia [Features of foreign language teaching in a blended learning format]. *Naukovyi visnyk Izmail'skoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu*, (58), 109–119 [in Ukrainian].

University responses to COVID-19 (n.d.). Retrieved from <https://www.studentcrowd.com/article/universityresponses-to-covid-19>.

Jisc (2022). *Student digital experience insights survey 2021/22*. Retrieved from <https://repository.jisc.ac.uk/8850/1/202207%20%28iDFItdP024.11%29%20DEI%20HE%20%26%20FE%20Reports%202022%20%28HE%29%20v1-05.pdf>.

Received: November 27, 2025

Accepted: December 19, 2025

Published: December 30, 2025